

PĚTIFAKTOROVÝ
MODEL OSOBNOSTI

BIG 5

PRŮVODCE PRO KARIÉROVÉ PORADCE

VÁŽENÍ KARIÉROVÍ PORADCI,

tento e-book vám přináší komplexní pohled na pětifaktorový model osobnosti (Big Five) – jeden z nejspolehlivějších diagnostických nástrojů pro pochopení osobnosti mladých lidí. Dozvíte se, proč je právě tento model ideální pro kariérové poradenství a jak s ním pracuje aplikace Salmondo, abyste mohli žákům nabídnout kvalitní a vědecky podložené poradenství při volbě jejich budoucí cesty.

ČÁST A: CO JE BIG FIVE

TEORETICKÉ ZÁKLADY METODY

Pětifaktorový model osobnosti, známý jako Big Five, představuje v současnosti **nejrozšířenější a vědecky nejpodloženější způsob popisu lidské osobnosti**. Na rozdíl od populárních typologií (jako například MBTI) stojí na desítkách let systematického výzkumu napříč kulturami a jazyky.

PROČ JE BIG FIVE VĚDECKY SPOLEHLIVÝ?

Model vznikl z tzv. **lexikální hypotézy** – předpokladu, že to, co je v lidské povaze důležité, má v jazyce své slovo. Od prvních studií v polovině 20. století nezávislí badatelé v různých zemích opakovaně docházeli ke stejným pěti základním faktorům osobnosti. To naznačuje, že se **nejedná o náhodný konstrukt, ale spíše o univerzální strukturu lidské osobnosti**.

PĚT DIMENZÍ OSOBNOSTI

Model Big Five popisuje osobnost pomocí pěti základních dimenzí, které se tradičně označují **akronymem OCEAN**:

Každou z těchto dimenzí lze chápat jako kontinuum – tedy spojitou škálu, na které se nachází každý člověk:

Dotazník tedy **nezařazuje lidi do kategorií** (jako např. "introvert" vs. "extrovert"), ale zjišťuje, **kde na škále se respondent nachází v každé z pěti dimenzí**. To umožňuje mnohem přesnější popis osobnosti.

STRUČNÝ PŘEHLED DIMENZÍ:

1.	OTEVŘENOST	zájem o nové zkušenosti, kreativita, zvědavost vs. praktičnost, preference osvědčených postupů
2.	SVĚDOMITOST	organizovanost, spolehlivost, disciplína vs. spontánnost, flexibilita
3.	EXTRAVERZE	společenskost, energičnost, asertivita vs. potřeba soukromí, klidné prostředí
4.	PŘÍVĚTIVOST	empatie, kooperativnost, důvěra vs. soutěživost, nezávislé myšlení
5.	NEUROTICISMUS	emoční stabilita, odolnost vůči stresu vs. citlivost, uvážlivost

PROČ BIG FIVE PRO KARIÉROVÉ PORADENSTVÍ?

Big Five je pro kariérové poradenství ideální nástroj hned z několika důvodů:

- ✓ **Pomáhá odhalit silné stránky a potenciál** – výsledky Big Five ukazují, v jakých typech povolání se člověk pravděpodobně uplatní, co ho motivuje a jaké pracovní prostředí mu vyhovuje.
- ✓ **Odráží se v každodenním chování** – test ukazuje, jak se osobnost projevuje ve studiu, v týmu nebo při řešení úkolů.
- ✓ **Ověřený a uznávaný** – model se používá po celém světě, a to jak ve vědeckém výzkumu, tak v personální a poradenské praxi.
- ✓ **Vhodný i pro teenagery** – dá se využít už od 13–14 let a zohledňuje vývojové zvláštnosti mladších klientů.
- ✓ **Pomáhá se lépe poznat** – pět základních oblastí osobnosti dohromady vytváří srozumitelný obraz, který podporuje sebereflexi i rozhodování o budoucí dráze.

ČÁST B: BIG FIVE V APLIKACI SALMONDO

PROČ JSME PŘEJMENOVALI PŮVODNÍ DIMENZE?

V aplikaci Salmondo nepracujeme s původními anglickými názvy (Openness, Conscientiousness atd.), ale s **česky pojmenovanými dimenzemi, které lépe odpovídají kontextu kariérového poradenství**. Proč jsme to udělali?

- **Srozumitelnost** – Učitelé i žáci okamžitě chápou, o co jde, bez nutnosti vysvětlovat odbornou terminologii.
- **Kariérová relevance** – Nové názvy přímo naznačují, jak se daná vlastnost projevuje ve studiu a práci. "Vztah k plnění povinností" je pro kariérové rozhodování výstižnější než abstraktní "Svědomitost".
- **Pozitivní rámování** – Termín "Neuroticismus" může působit negativně. "Potřeba stability" popisuje tutéž vlastnost neutrálně a ukazuje, že i vysoká citlivost má své výhody (uvážlivost, pečlivá příprava).
- **Praktická aplikovatelnost** – Názvy přímo odkazují na konkrétní životní situace, ve kterých se vlastnost projevuje.

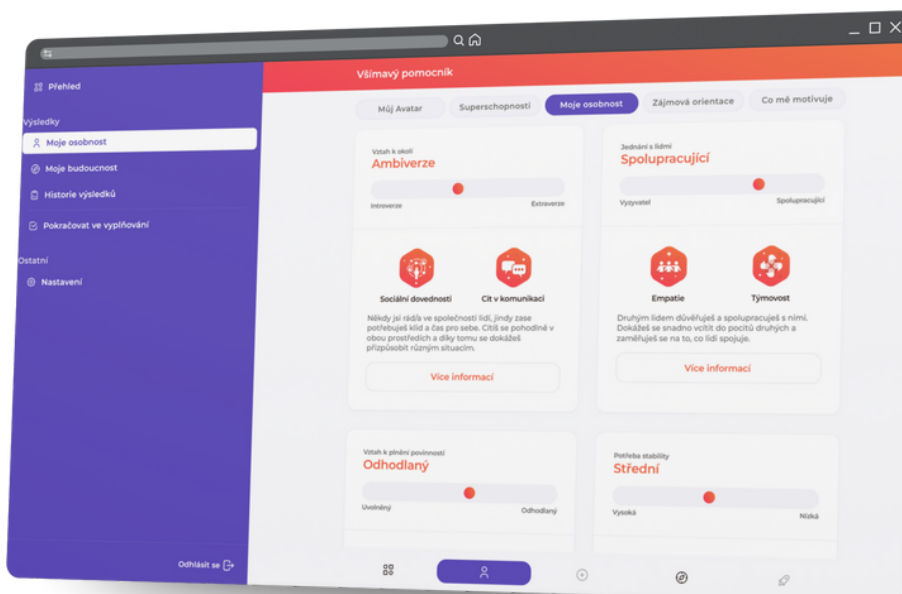

OD OSOBNOSTNÍCH VLASTNOSTÍ K TALENTŮM

Klíčová inovace Salmonda spočívá v tom, že Big Five neprezentujeme jako prostá data, ale jako základ pro **identifikaci talentů žáka**. Každá pozice na škále pěti dimenzí totiž implikuje **konkrétní předpoklady a schopnosti, které lze rozvíjet**.

JAK TO FUNGUJE?

Na základě výsledků Big Five testu Salmondo **identifikuje 4-6 nejsilnějších talentů každého žáka**. Klíčový princip práce s talenty: každý výsledek – ať už nízká, střední nebo vysoká míra vlastnosti – ukazuje **přírozenou kvalitu žáka**, kterou můžeme v kariérovém poradenství dobře využít. Musí o tom ale žák vědět.

■ PŘÍKLADY, JAK SE Z BIG FIVE ODVOZUJÍ TALENTY:

Celkově **Salmondo pracuje s 42 talenty**. Každému žákovi aplikace ukáže jeho "superschopnosti" – tedy ty **nejsilnější talenty vycházející z jeho osobnostního profilu**.

■ PROČ JE DŮLEŽITÉ, ABY O TOM ŽÁK VĚDĚL?

Mluvit s žákem o "vysoké svědomitosti" je abstraktní. Říct mu ale, že má talent Plánování, který může využít při studiu i v budoucí profesi, je **konkrétní a prakticky využitelné**. Žák začne vnímat své osobnostní charakteristiky ne jako nálepky, ale jako nástroje pro budoucnost.

PROPOJENÍ S DOPORUČENÍMI PROFESÍ A STUDIJNÍCH OBORŮ

Identifikace talentů je teprve začátek. **Salmondo dále tyto talenty propojuje s databází profesí a studijních oborů**, čímž žákům nabízí **personalizovaná doporučení**.

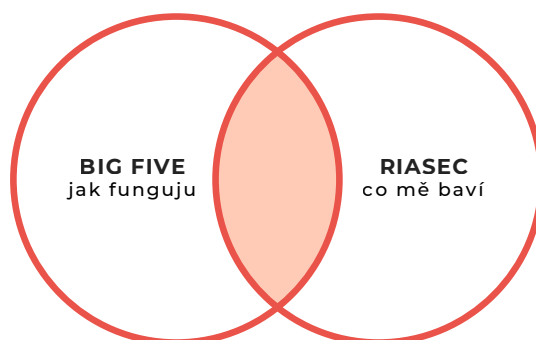
■ JAK SALMONDO VYTVÁŘÍ DOPORUČENÍ?

Aplikace kombinuje dva diagnostické nástroje:

1. **Big Five** – mapuje strukturu osobnosti a identifikuje talenty
2. **RIASEC** (Hollandův test profesních zájmů) – mapuje zájmovou orientaci žáka v šesti oblastech (Realistic, Investigative, Artistic, Social, Enterprising, Conventional)

■ PROČ KOMBINACE OBOU METOD?

Big Five říká, jak žák funguje (jaké má předpoklady, pracovní styl, preference), **zatímco RIASEC ukazuje, co ho baví** (technické činnosti, práce s lidmi, kreativa atd.). **Propojení obou přístupů umožňuje mnohem přesnější doporučení než každá metoda samostatně.**

■ JAKÁ DOPORUČENÍ DOSTANE ŽÁK?

Po vyplnění testu Salmondo žákovi nabídne:

- ✓ **Vybrané profesní směry** s důrazem na to, jak zde může uplatnit své talenty
- ✓ **Konkrétní příklady profesí s popisem**, jaké talenty v nich může využít a které by mohl dále rozvíjet
- ✓ **Doporučené studijní obory** propojené s databází infoabsolvent.cz
- ✓ **Konkrétní školy**, kde může daný obor studovat

ZÁVĚR

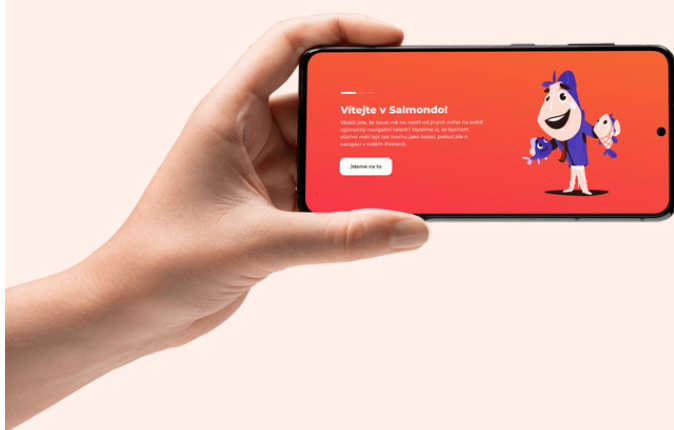
Pětifaktorový model osobnosti **Big Five** je v kariérovém poradenství **spolehlivý kompas, který pomáhá žákům lépe se poznat a informovaněji rozhodovat o své budoucnosti**. Aplikace Salmondo tento model přetváří do **praktického nástroje** – od abstraktních osobnostních vlastností přes konkrétní talenty až po personalizovaná doporučení profesí a škol.

ZDROJE K HLUBŠÍMU STUDIU

- Hřebíčková, M. Vnitřní konzistence české verze NEO-PI-R. Dostupné z: https://psu.cas.cz/export/sites/psu/cs/lide/cv/hrebickova/pdf/13- vnitri_konzistence_neo-pi-r_02.pdf
- John, O. P., & Srivastava, S. (1999). The Big-Five trait taxonomy: History, measurement, and theoretical perspectives. In L. A. Pervin & O. P. John (Eds.), Handbook of personality: Theory and research (Vol. 2, pp. 102–138). Guilford Press.
- Goldberg, L. R. (1993). The structure of phenotypic personality traits. American Psychologist, 48(1), 26–34.
- Barrick, M. R., & Mount, M. K. (1991). The Big Five personality dimensions and job performance: A meta-analysis. Personnel Psychology, 44(1), 1–26.
- Seligman, M. E. P. (2011). Flourish: A visionary new understanding of happiness and well-being. Free Press.; TED Talk: [The new era of positive psychology](#).
- Dweck, C. S. (2006). Mindset: The new psychology of success. Random House.

VYZKOUŠEJTE SALMONDO NA VLASTNÍ KŮŽI

Chcete vidět, jak Big Five funguje v praxi? **Vyzkoušejte si plnou demo verzi aplikace Salmondo zdarma.**

Vyplňte si test, prozkoumejte své talenty a podívejte se, jaká doporučení by vám Salmondo nabídlo.

Pochopíte tak, jak s aplikací budou pracovat vaši žáci – a získáte lepší představu o tom, jak jim s výsledky pomoci.

VYZKOUŠET SI DEMO